

שיעור מילים וביטויים

מבוא

הפרק המילולי נפתח בארבע שאלות העוסקות במילים וביטויים. בנוסף, שאלות מתחומים אחרים עשויות לערב אוצר מילים וביטויים: אנלוגיות, השלמת משפטים, החלפת אותיות (פ.ט.ל) והבנת הנקרא, כך שידע רחב של אוצר מילים משפיע על שאלות רבות בפרק המילולי.

בשאלות המילים והביטויים יש להקדיש לא יותר מ-15 שניות לכל שאלה, ולא יותר מדקה לכל ארבע השאלות.

דגשים כלליים

השאלות הן בדרגת קושי הולכת וגדלה, משמע הראשונה והשנייה פשוטות יחסית, השלישית והרביעית קשות יותר.

השאלות מתחלקות לארבעה סוגים עיקריים:

1. הבנת משמעות מילה או ביטוי
2. בחירת מילה יוצאת דופן
3. שיבוץ מילה או ביטוי במשפט
4. התאמת מילה או ביטוי להקשר

סוגי השאלות 3 ו-4 נפוצים יותר מהאחרים. זאת הדרך של המרכז הארצי להתמודד עם תוכנות המילים והדרכים האחרות לשינון משמעויות של מילה או ביטוי, משום שבסוגי שאלות 3-4 הנבחן נדרש גם להבנה מילולית בהקשר של משפט, דבר שקשה יותר להתכונן אליו.

שאלות על משמעות מילה או ביטוי

בשאלות אלו יש לבחור מתוך ארבע תשובות אפשריות את זו המציינת באופן המדויק ביותר את משמעות המילה או הביטוי המופיעים בשאלה.

שאלה לדוגמא

נאקה היא נקבת ה -

- (1) גמל
- (2) תיש
- (3) שור
- (4) תרנגול

פתרון

בשאלה מסוג זה אין "טריקים". עלינו לדעת אם על ידי ידע כללי ואם על ידי לימוד אוצר המילים לפני המבחן שנאקה היא נקבת הגמל.
התשובה הנכונה היא (1).

שאלה לדוגמא

משמעות הביטוי **אי אפשר לבר בלוא תבן** היא -

- (1) אי אפשר להספיק הכל בזמן
- (2) אין לזלזל בדבר
- (3) זה הקטן גדול יהיה
- (4) אין טוב בלי רע

פתרון

גם פה פתרון השאלה הוא על ידי ידע כללי או לימוד אוצר מילים לפני המבחן.
התשובה הנכונה היא (4).

בחירת מילה יוצאת דופן

בשאלות אלה יש לבחור מבין ארבע המילים שבתשובות את זו שהינה יוצאת דופן.
בין שלוש מתוך המילים יהיה קשר כלשהו, והמילה הרביעית לא תתאים לקשר זה.
לעיתים, במידה וחלק מהמילים אינן מוכרות, ניתן לנסות לנחש בצורה מושכלת יותר על ידי מציאת זוג מילים שיש ביניהן קשר ובחירת אחת המילים הנותרות.

שאלה לדוגמא

לשלוש מבין המילים הבאות יש מכנה משותף בולט. מהי המילה הנותרת?

- (1) נקיק
- (2) סדק
- (3) חגו
- (4) חריט

פתרון

שלוש המילים הראשונות הן מילים נרדפות. **חריט** משמעותו ארנק, תיק לכסף, ולכן זו המילה יוצאת הדופן.
בשאלה זו, גם אם לא היינו מכירים את משמעות המילה חגו, למשל, היינו יכולים לזהות שנקיק וסדק הן מילים נרדפות, ולכן היינו בוחרים את אחת מהתשובות 3 או 4, והסיכוי לטעות היה קטן יותר.
התשובה הנכונה היא (4).

שאלה לדוגמא

לשלוש מבין המילים הבאות יש מכנה משותף בולט. מהי המילה הנותרת?

- (1) חרון אף
- (2) יגון
- (3) מדון
- (4) מפח נפש

פתרון

בתשובות (1), (2) ו-(4) מופיעות מילים המציינות רגשות שונים: **חרון אף** הינו כעס, **יגון** הוא עצב עמוק, ו**מפח נפש** הוא אכזבה. המילה **מדון** פירושה ריב ואינה מציינת רגש, לכן היא יוצאת הדופן.
התשובה הנכונה היא (3).

שיבוץ מילה או ביטוי במשפט

בשאלות מסוג זה מופיע משפט שחלק ממנו חסר. עליכם לבחור את התשובה המתאימה ביותר להקשר הנתון.

שאלה לדוגמא

איזו מבין המילים המוצעות משלימה את המשפט בצורה הטובה ביותר?
על אף שחיו במקום מספר שנים, לא _____ בני הזוג לחוס הכבד השורר בו.

- (1) הבהילו
- (2) הסכינו
- (3) השרישו
- (4) הבליגו

פתרון

הסכינו = התרגלו. **השרישו** = התבססו במקום. **הבליגו** = התאפקו. המשפט המתאים הוא "על אף שחיו במקום מספר שנים, לא הסכינו (התרגלו) בני הזוג לחוס הכבד השורר בו".
התשובה הנכונה היא (2).

שאלה לדוגמא

איזו מבין המילים המוצעות משלימה את המשפט בצורה הטובה ביותר?
יואב לא הצליח להסתיר את _____ לחגית.

- (1) מזומניו
- (2) מאחזיו
- (3) מאווייו
- (4) מדובב

פתרון

מזומנים = כסף. **מאחזים** = מקומות אחיזה. **מאוויים (ביחיד - מאַוֶּה)** = תאוות, חשקים, רצונות כמוסים, כיסופים פנימיים. **מדובב** = מעודד או גורם למישהו לדבר. המשפט המתאים הוא "יואב לא הצליח להסתיר את מאווייו לחגית".
התשובה הנכונה היא (3).

התאמת מילה או ביטוי להקשר

בשאלות מסוג זה מופיעים ארבעה משפטים ובהם מילה או ביטוי מודגשים. עליכם למצוא את התשובה בה המילה או הביטוי מתאימים להקשר המשפט בו הם מופיעים בצורה הטובה ביותר.

שאלה לדוגמא

באיזה מן המשפטים הבאים המילה המודגשת מתאימה להקשר בצורה הטובה ביותר?

- (1) השוחט נטל את **המאכלת** בידו וניגש לבצע את מלאכתו.
- (2) נסיעה **במאכלת** הינה פיתרון זול ונוח.
- (3) ביום שישי האחרון הלכנו **למאכלת** הפרידה של הלהקה.
- (4) דוכן הפירות היה **כמאכלת** בשעות העומס.

פתרון

מאכלת הינה סכין לשחיטה.

התשובה הנכונה היא (1).

שאלה לדוגמא

באיזה מן המשפטים הבאים המילה המודגשת מתאימה להקשר בצורה הטובה ביותר?

- (1) נעילת הדלת בעזרת **מבדוק** הינה השיטה הבטוחה ביותר להגנה מפני פריצות.
- (2) חוש השמיעה מתחדד מאוד בעת כניסה **למבדוק**.
- (3) שאול ניקה את מחסנית הנשק בעזרת **מבדוק**.
- (4) לאחר שחזרה ממסעה, עגנה הספינה **במבדוק** לשם שיפוצים.

פתרון

מבדוק הוא מתקן בנמל לבדיקת ספינות ולשיפוצן.

התשובה הנכונה היא (4).

סיכום

בכל פרק מילולי יש ארבע שאלות מסוג מילים וביטויים. השאלות הן מסוגים שונים, ולא כל הסוגים יופיעו בהכרח. אין להתעכב על שאלות אלה.

חשוב לשים לב שלמילה אחת יש בדרך כלל כמה משמעויות שונות. אם לא הצלחנו לפתור שאלה מסוימת למרות שנדמה לנו שאנו מכירים את המילים המופיעות בה, כנראה פספסנו את אחת המשמעויות האפשריות של המילה.

הזמן המומלץ לפתרון כל שאלה הוא 15 שניות ובסך הכל דקה לכל השאלות. אם איננו בטוחים בתשובה הנכונה יש לנסות לנחש נחוץ מושכל ככל האפשר ולעבור הלאה.

בנוסף, חשוב לזכור שאוצר מילים רחב דרוש לפתרון שאלות רבות בפרק המילולי בבחינה הפסיכומטרית, לכן כדאי להרחיב אותו על ידי לימוד מילים חדשות ותרגולן.